

Nr 146.

Av friherre Lagerfelt m. fl., angående ändring i föreskrifterna om uppskattning av prästlöneboställes normalavkastning.

I lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond meddelas föreskrifter angående uppskattning av prästlöneboställes s. k. normalavkastning. Syftet med denna uppskattning är att bestämma ett värde för boställsavkastningen, vilket kan ligga till grund vid bedömandet av pastoratets behov av tillskott ur kyrkofonden för bestridande av pastoratets utgifter till avlöning av sitt prästerskap. Enligt lagens föreskrifter skall normalavkastning fastställas för varje boställe för sig. Värdet kan sättas lika med noll, men det kan icke fastställas till negativt belopp. Även om ett boställe väntas gå med förlust under uppskattningsperioden, måste alltså normalavkastningen sättas till noll.

Anledningen till dessa föreskrifter torde hava varit, dels att man ansett varje boställe böra betraktas såsom en ekonomisk enhet, vilken, om den icke bure sig, snarast möjligt borde försälas, dels att man ansett, att det endast undantagsvis skulle inträffa, att ett boställe uppvisade ren förlust, dels ock att i de fall, där boställets jordbruksdel ginge med förlust, denna skulle täckas av boställets skogsavkastning.

Erfarenheterna vid de uppskattningar av normalavkastning, som sommaren 1933 företagits å det stora flertalet prästlöneboställen, hava emellertid visat, att boställen, som visa förlust, äro vanligare än man tidigare föreställt sig. Detta lär bero dels därpå, att mångenstädes boställena försetts med allt för stora och dyrbara byggnader eller indragits i oräntabla vattenavledningsföretag eller belastats med tyngande täckdiknings- och dylika kostnader. Förhoppningarna, att i dessa fall skogsavkastningen skulle lämna medel till täckande av underskotten, hava mångenstädes gäckats bl. a. av den grund, att domänverket under de senaste åren och även under vintern 1932—1933 bedrivit synnerligen omfattande avverkningar, vilket haft till följd, att på många boställen skogen under det närmaste decenniet icke kan lämna avkastning, som täcker underskottet å boställsjordbruket.

Nu relaterade förhållanden ha medfört, att man i åtskilliga fall vid uppskattning av normalavkastning funnit, att utgifterna för ett boställes förvaltning överstigit de inkomster, bostället kunde förväntas giva. I åtskilliga fall är situationen så hopplös, att någon annan utväg ur svårigheterna än boställets försäljning icke synes stå att finna. I andra fall åter äro svårigheterna av mera övergående art, och man synes därför kunna förvänta, att bostället inom en icke alltför avlägsen framtid åter skall kunna fylla sitt ändamål, att lämna pastoratet bidrag till täckande av dess prästlönekostnader. I sådana fall synes man böra söka undvika försäljning av bostället, därest icke andra än rent ekonomiska skäl tala för försäljning. Att emellertid normalavkastningen för ett sådant boställe bestämmes till noll, medför, att pastoratet med

uttaxerade medel får täcka uppkommande underskott. Särskilt för pastorat, som äger flera prästlöneboställen, av vilka några lämna avkastning men ett eller ett par går med underskott, måste det framstå såsom obilligt, att man vid uppskattningen av normalavkastningen upptager avkastningen av de vinstgivande boställena men vägrar pastoratet avdrag för underskottsoställena.

För att råda bot på denna obillighet föreslå vi, att då ett pastorat äger flera löneboställen, vid uppskattningen av dessas normalavkastning underskott å ett boställe skall få avdragas från avkastning av annat boställe.

I kyrkofondslagen synes det vara förutsatt, att de perioder, för vilka uppskattning sker, skola kunna vara olika beträffande särskilda boställen, som tillhöra ett och samma pastorat. Inom ett pastorat skulle man sålunda kunna hava uppskattning för åren 1933—1942 beträffande ett beställe samt för åren 1936—1945 i fråga om ett annat boställe. I praktiken synas emellertid stiftsnämnderna, där detta varit möjligt, hava iakttagit, att uppskattningsperioderna blivit desamma för alla boställen, som tillhöra ett och samma pastorat. Detta synes vara praktiskt. Det förutsätter emellertid, där skog finnes å boställena, att även skogshushållningsplanerna fastställas för samma period i fråga om alla boställen inom ett pastorat. Därest denna samtidighet blir fastslagen i lagen, synes man med beaktande av de synpunkter, som ovan framhållits, kunna åsätta samtliga ett pastorats löneboställen ett gemensamt normalavkastningsvärde. Genom ett sådant förfarande torde man också vinna större enkelhet i avräkningsförfarandet mellan kyrkofonden och pastoratet.

På grund av vad sålunda anförts få vi härigenom hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utarbetande och framläggande av förslag till sådan ändring i lagen om kyrkofond, att vid uppskattning av normalavkastning av prästlöneboställen endast ett gemensamt värde skall sättas å samtliga ett pastorat tillhöriga boställen, därvid underskott å ett boställe må avdragas från avkastningen av annat boställe.

Stockholm den 23 januari 1934.

Israel Lagerfelt.

Fritiof Gustafson.

Carl Bengtsson.

Elof B. Andersson.